

Ειρήνη Πελαγία: Η γιαγιά μου η Κυριακού

/ [Γενικά Θέματα](#) / [Ειδήσεις και Ανακοινώσεις](#)

Η γυναίκα σύμβολο του κυπριακού τραγουδιού και μαστόρισσα της κυπριακής παράδοσης, μέσα από τα μάτια της εγγονής της και μουσικού Ειρήνης Πελαγία, με αφορμή την παράσταση που ανεβαίνει στις 4 Δεκεμβρίου στο Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας.

Η Κυριακού Πελαγία. Σύζυγος, μάνα, γιαγιά, νοικοκυρά. Μια γυναίκα με πηγαίο ταλέντο στους στίχους και τη μουσική, που ξεκίνησε την καριέρα της στα 60 της χρόνια, αλλά τραγουδούσε, όπως είχε πει κάποτε, από τη στιγμή που άρχισε να αντιλαμβάνεται τον κόσμο και τη ζωή. Γεννημένη στο Παραλίμνι, το 1936, είχε για πρώτο της δάσκαλο τον πατέρα της, τον Δαμιανό Κουζαλή, έναν παραδοσιακό τραγουδιστή, γνωστό στα ερωτικά και το τσιάτισμα και τη μητέρα της, την Μαρία Κουτσόλουκα, που γνώριζε αρκετά παλιά δίστιχα και τραγούδια.

Η εγγονή της, η μουσικός Ειρήνη Πελαγία, κόρη του γιου της Δαμιανού, γεννήθηκε μέσα σε μια οικογένεια, που είχε ήδη τη μουσική στα γονιδιά της, με τραγουδιστές, χορευτές, ψαλτάδες και στιχουργούς. Και ήρθε στη ζωή, ένα χρόνο πριν η γιαγιά της θα έβγαζε τον πρώτο της δίσκο, το 1995, με το μουσικό σχήμα "Μεσόγειος".

Η Ειρήνη, στα πέντε της χρόνια είχε επιθυμία να μάθει βιολί, γιατί όπως έλεγε τότε, ήθελε να συνοδεύει τη γιαγιά της όταν τραγουδούσε. Τελικά, η Ειρήνη ακολούθησε το δικό της δρόμο στην κλασική μουσική κι η γιαγιά διέκοψε τον δικό της, όταν ο σύζυγός της, έφυγε από τη ζωή.

Η Πελαγία ήταν μια νοικοκυρά που τραγουδούσε

Η Ειρήνη Πελαγία σπούδασε Μουσικολογία στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, αλλά δεν σταμάτησε ποτέ να τραγουδά και να τιμά την παραδοσιακή μουσική που κληρονόμησε. Για την ίδια, η γιαγιά της ήταν μια νοικοκυρά που τραγουδούσε. Αυτό θα απαντούσε και η Κυριακού, αν την ρωτούσες. «Ποτέ δεν καυχήθηκε από τα θετικά σχόλια που έλεγαν για τη φωνή της. Ακόμα κι όταν την τιμούσαν. Μουρμουρούσε, έλεγε ‘πάλι’;

Για την Ειρήνη Πελαγία, η Κυριακού δεν ήταν η γυναίκα που ερμήνευε εξαιρετικά το τραγούδι, που τα κατάφερνε μαεστρικά στο τσιάτισμα, τα ερωτικά δίστιχα και την ποίηση. Ήταν η γιαγιά που άνοιγε την πόρτα του σπιτιού της κάθε Σάββατο μεσημέρι για να τους καλωσορίσει, να τους αγκαλιάσει, να τους μαγειρέψει. «Ήταν ένας φιλόξενος άνθρωπος, που είχε την πόρτα του σπιτιού ανοικτή για όλους. Ήταν αρκετοί αυτοί που της τηλεφωνούσαν να της πουν τα τσιατιστά τους. Κι αυτή έλεγε δίστιχα στο τηλέφωνο. Άμα της απαντούσες κι εσύ με τον ίδιο τρόπο της άρεσε πολύ» λέει.

«Να βρίσκεις την τελευταία λέξη του πρώτου δεκαπεντασύλλαβου και την τελευταία λέξη του δεύτερου δεκαπεντασύλλαβου και από εκεί και πέρα πες ό,τι θες. Αν αυτές οι λέξεις ταιριάζουν στην τελευταία συλλαβή έχεις καλυφθεί», της έλεγε ως συνταγή των πετυχημένων τσιατιστών της.

«Ήταν τυχερή η γιαγιά μου. Γιατί, τότε, που η θέση της γυναίκας ήταν στο σπίτι, βρήκε στήριγμα από τον άντρα της και βγήκε μπροστά. Έτσι, όταν κάποια στιγμή την άκουσε ο Μιχάλης Χατζηανδρέου να τραγουδά σε ένα τοπικό πανηγύρι και της ζήτησε να συνεργαστούν, δεν της αρνήθηκε κανείς. Κάπως έτσι ξεκινήσαν όλα. Κι όταν ο άντρας της, ο Γεώργιος Πελαγία με τον οποίο απέκτησε δυο γιούς, μια κόρη και επτά εγγόνια έφυγε από τη ζωή, αποφάσισε πως δεν πρόκειται να τραγουδήσει ποτέ ξανά, όσο κι αν το ήθελε. Το καταλαβαίναμε, το ζητούσε η καρδιά της, αλλά όταν η Πελαγία έλεγε κάτι, κανένας δεν της άλλαζε γνώμη.

Ήταν πεισματάρικη και ‘φακκόλογη» η γιαγιά. Αμφιβάλω αν αυτή η γυναίκα με τα βυζαντινά και μικρασιατικά ηχοχρώματα στη φωνή της, θα επιβίωνε σε ένα ανδροκρατούμενο κόσμο αν δεν είχε τέτοιο χαρακτήρα.

Θυμάμαι, άλλαζε τα λόγια των τραγουδιών της, όταν τη φιλοξενούσαν τηλεοπτικές εκπομπές, για να αποδείξει σ' αυτούς που λέγανε πως τραγουδούσε πλείμπακ, πως κάνανε λάθος.

Δεν την άρεσε να τη θίγεις, έστηνε ανάστημα!»

Τώρα μαθαίνω τη γιαγιά μου και καταλαβαίνω την αξία της

Η Ειρήνη Πελαγία, λυπάται που δεν κατάφεραν οι δρόμοι με τη γιαγιά της να συναντηθούν ουσιαστικά. «Την έζησα, αλλά όχι όσο θα ήθελα. Τη θυμάμαι με ανάμεικτα συναισθήματα. Τώρα μέσα από τα κείμενά της και το αρχειακό υλικό που έχω στα χέρια μου καταλαβαίνω την αξία της. Τώρα μαθαίνω τη γιαγιά μου. Κατάλαβα τι άνθρωπο είχα απέναντί μου, όταν ξεκίνησα να τη μελετώ κάνοντας εργασίες στο πανεπιστήμιο, όταν σπούδαζα. Σήμερα, ακούω τη μουσική της, κλείνω τα μάτια μου και λέω τι κατάφερε αυτή η γυναίκα, τι πέρασε, τι πόνο κουβάλησε. Ακούω διαφορετικά το κάθε τραγούδι της πια, γιατί γνωρίζω την ιστορία του. Την παρατηρώ μέσα από τη φωνή της και μπορώ να καταλάβω πια τα συναισθήματά της. Τραγουδούσε και τη χαρά, τραγουδούσε και τη λύπη.

Ακούω τα γυρίσματα που έκανε με τη φωνή της και θαυμάζω το πηγαίο ταλέντο της. Εμείς οι μουσικοί δουλεύουμε πολύ να καταφέρουμε αυτό που έκανε με τη φωνή της».

Τραγουδούσε και για να ξεχαστεί. Έτσι δεν κάνουν οι μουσικοί; Την ώρα που βγαίνουμε στη σκηνή τα ξεχνάμε όλα. Το Βαρώσι ήταν ο καημός της κι η χαρά το τραγούδι.

Δεν επιδιώκω να συγκριθώ μαζί της

Η Ειρήνη με τη γιαγιά της έχουν παρόμοια στάση σώματος όταν τραγουδούν. «Είχε το χέρι στην κόξα, δεν έκανε κινήσεις στη σκηνή. Το ίδιο κι εγώ. Ή θα κάθομαι με σεβασμό στο κοινό ή και όρθια δεν μπορώ να κινούμαι. Μου αρέσει να περνώ το τραγούδι μέσα από τη φωνή μου και τη γλώσσα του σώματος.

Ποτέ δεν ένιωσα να καπελώνομαι από το όνομά της. Γιατί το να είσαι εγγονή της Κυριακούς είναι παγίδα για έναν μουσικό, όπως εγώ. Δεν επιδιώκω να συγκριθώ μαζί της, γιατί δεν έχω ακολουθήσει τα αχνάρια της, όσο κι αν αγαπώ το παραδοσιακό τραγούδι. Εμένα μ' ενδιαφέρει το παλιό λαϊκό, το έντεχνο, οι ρεμπέτικοι δρόμοι».

Να τη θυμόμαστε όπως ήταν: Αρχόντισσα, περήφανη, τίμια

Είναι σημαντικό να κρατηθεί ζωντανή η μνήμη και τη δουλειά της. Να μιλήσουν άνθρωποι που την γνώριζαν για το έργο της, να μεταδώσουν την αγάπη που είχε για την παραδοσιακή μουσική στο κοινό.

Τη γιαγιά Κυριακού, οι επόμενες γενιές θα ήθελα να τη θυμούνται ως έναν άνθρωπο που κατάφερε να αφυπνίσει μικρούς και μεγάλους, που τους έφερε κοντά στην παράδοση και τους έκανε να αγαπήσουν το δημοτικό τραγούδι. Αυτό ήταν το μεγαλύτερο επίτευγμα της Κυριακούς Πελαγία, της Μαστόρισσας, όπως την αποκαλούσαν οι συνεργάτες της.

Θυμάμαι έκαναν ρεμίξ οι νέοι τα κομμάτια της. Την έκαναν ραπ. 'Έμαθα πως παίζουν τα τραγούδια μου στις δισκοθήκες', ρωτούσε. 'Αληθεύει;' Ήταν κάτι που της άρεσε πολύ.

Θα ήθελα να τη θυμούνται όπως ήταν: Αρχόντισσα, περήφανη, τίμια. Μια γυναίκα που ξεκίνησε να γράφει και να τραγουδά στα 60 της χρόνια, που έδωσε έμπνευση στις νεότερες γενιές και έκανε το όνομά της συνώνυμο της παράδοσης».

Πού και Πότε

«Η γιαγιά μου Κυριακού», Λευκωσία, Δημοτικό Θέατρο, 4 Δεκεμβρίου, 8μ.μ. στο πλαίσιο του Διεθνούς Φεστιβάλ Λευκωσίας 2025. Πληροφορίες για την παράσταση και Εισιτήρια: more.com

philenews.com